

EU-Africa Summit: Aid and Trade voor brede welvaart

De Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid – Josep Borrell- noemde in 2019 de relatie met het continent Afrika ‘*de meest belangrijke en meest urgente prioriteit*’ en gaf aan om vanuit de EU met een Afrika Strategie te komen.

Rond diezelfde tijd in 2019 waren wij dat als Nederlands bedrijfsleven volmondig met Borrell eens en zagen wij de urgentie groeien om met een Afrika Strategie voor gelijkwaardige handelsrelaties vanuit de Nederlandse private sector te komen. We hadden daarvoor een aantal redenen. Allereerst dat handel die verloopt langs de lijnen van Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) én bijdraagt aan Sustainable Development Goals (SDG’s), goed is voor zowel de Nederlandse welvaart als voor de welvaart en het welzijn in Afrikaanse landen. Daarnaast de mondiale ontwikkelingen waar Nederland op kan en moet inspelen. En tot slot de enorme marktkansen die Afrika heeft en die onvoldoende worden benut.

Op 26 november 2019 hebben wij daarom als private sector bestaande uit VNO-NCW, MKB Nederland, NABC, FMO, PUM, DECP en NLinBusiness onze Afrikastrategie¹ gepresenteerd. In onze Strategie geven we aan dat Nederland een significante bijdrage kan leveren aan de brede welvaart van het Afrikaanse continent door handel te bevorderen en expertise te delen op gebieden waar Nederlandse bedrijven sterk in zijn en hiermee bij te dragen aan de verwezenlijking van de SDG’s.

EU- Africa Summit

Kort erop, in maart 2020 publiceerde De Europese Unie de toegezegde Europese Afrika strategie² met de volgende pijlers, die grotendeels overeenkomen met de ambities in onze private strategie: 1. Een partnerschap voor een groene transitie en toegang tot energie; 2. Een partnerschap voor de digitale transformatie 3. Een partnerschap voor duurzame groei en banen; 4. Een partnerschap voor vrede en bestuur; 5. Een partnerschap voor migratie en mobiliteit

Het uiteindelijke doel is een intercontinentaal vrijhandelsverdrag tussen de EU en Afrika. Deze is op 1 januari 2021 een stap dichterbij gekomen met het in werking treden van de African Continental Free Trade Area, wat een eerste stap is richting één Afrikaanse interne markt³.

De EU wil de Economische Partnerschap Overeenkomsten (EPA’s) die er nu al zijn met Afrikaanse regio’s uitbreiden door bijvoorbeeld diensten, investeringen en intellectueel eigendomsrechten te incorporeren. Hiermee zal de handels- en investeringsrelatie tussen de EU en Afrika nog verder verbeteren.

- Onze wens is dat tijdens de komende EU-Africa Summit hier verdere stappen op worden gezet.

¹ https://www.vno-ncw.nl/sites/default/files/2611_brochure_afrikastrategie_webversie.pdf

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/?qid=1583753318333&uri=JOIN%3A2020%3A4%3AFIN>

³ 54 van de 55 Afrikaanse landen hebben het verdrag ondertekend en 22 landen hebben het verdrag reeds geratificeerd. De hoop is dat de overige landen snel volgen.

Echter de SDG ontwikkelingsagenda overstijgt de mogelijkheden van overheden en vraagt ook om een grotere rol en risicobereidheid van bedrijfsleven om ambities op het terrein van duurzaamheid, klimaat en economische ontwikkeling te realiseren. Wat daarbij natuurlijk wel van zeer groot belang is, is een effectief exportfinancieringsinstrumentarium vanuit de (Europese) overheid. Wanneer we kijken naar hoe China met haar Belt & Road Initiatief als staat bedrijven steunt om hun infrastructuur in Afrika af te zetten, vraagt dat om een Europees antwoord als sterkste handelsblok in de wereld dat we als EU zijn en als grootse donor in Afrika als het gaat om ontwikkelingshulp.

- Er moet richting de EU-Africa Summit verder nagedacht worden over het opzetten van een Europese ontwikkelingsbank – dit zou een dochter van de EIB kunnen zijn die op een slimme manier export- en ontwikkelingsfinanciering combineert en een geloofwaardige counterpart is van de exportbanken van de Aziaten en de Amerikanen. De transitie naar duurzame energie, de eerste pijler van de Europese Afrika Strategie, verdient daarbij extra aandacht in het licht van de COP26 verklaring.

Er is een ‘Team Europe’ benadering nodig met meer coördinatie tussen Hulp en Handel bij de EU. Op het vlak van de combinatie van ‘Aid and Trade’ is het initiatief van de Europese Commissie neergelegd in haar nog recente ‘Trade Policy Review’, om een Europese exportfinancieringsstrategie (en mogelijk ook een EU exportkredietfaciliteit) op te zetten toe te juichen. Europa moet daarbij nadenken of OESO-kaders zoals voor het inzetten van ontwikkelingshulp en voor exportfinanciering nog up-to-date zijn gelet op China⁴. Programma’s gefinancierd met Europees geld zouden niet meer moeten openstaan voor buitenlandse actoren die geen wederzijdse toegang verlenen tot externe financieringsinstrumenten.

- Wat ons betreft is een effectieve combinatie van Europese Aid en Trade, waarbij innovatieve kennis van Europese bedrijven bijdraagt aan duurzame economische ontwikkeling een belangrijk onderwerp van gesprek tijdens de komende EU Africa Summit.

Nederlandse Afrika Strategie

Weer inzoomend op Nederland: voor onze private handelsstrategie voor Afrika is brede politieke steun gekomen in de Tweede Kamer; het kabinet heeft de politieke wensen vertaald in het nieuwe regeerakkoord dat stelt dat er een publieke ‘Afrika Strategie’ zal komen, waarin o.a. de economische betrekkingen een plaats zullen krijgen. Gezien de potentie die Afrika heeft voor het Nederlandse bedrijfsleven en het belang dat de EU aan de Europees-Afrikaanse handelsrelaties hecht stellen wij een Nederlandse Afrikastrategie voor die aansluit bij de Europese Strategie en bij die van de Nederlandse private sector, waarbij het net opgerichte Invest International een sleutelrol gaat spelen met een voor bedrijven werkbaar ESG-beleid.

Alleen publiek-privaat kunnen we voor duurzame brede welvaart zorgen via gelijkwaardige relaties met onze Afrikaanse handelspartners.

⁴ Zo voldoet al 2/3e van de wereldwijde exportkredietverzekeringen niet meer aan de OESO-regels, voornamelijk als gevolg van Chinese staatsfinanciering.

